

SVs Nord-Norgeplan

Bli med å forme framtidens Nord-Norge!

Nord-Norge er viktige både på grunn av ressursene og beliggenheten. Levedyktige lokalsamfunn med en positiv befolkningsutvikling er av strategisk viktig betydning for Norges muligheter til å hevde norsk suverenitet, norske interesser og en offensiv Nordområdepolitikk på best måte.

Nord-Norge er rikt på naturressurser og har sterke miljøer innenfor fiskeri, kraft, industri, sjøtransport, polarforskning, minoritetsspørsmål, internasjonalt samarbeid mot øst, kultur og turisme. Til tross for naturrikdommen opplever Nord-Norge samlet sett en nedgang i folketall, og stagnasjon i en rekke lokalsamfunn. På 25 år er befolkningen i Nord-Norge redusert med 7000 innbyggere. Dette skjer parallelt med en stadig sterkere sentralisering ved at små bygdesamfunn og kommuner fraflyttes, mens byer og tettsteder øker. I samme periode har folketallet i Norge som helhet økt med over 500.000 innbyggere. Norge sier altså sørover.

Bygdene forgubbes. Det er forholdsmessig flere unge og flere kvinner i byene enn i bygdene. Bare i løpet av 1990-tallet er antall unge i etableringsfasen redusert fra 27 til 20 % av befolkningen i Nord-Norge. Nedgang i fødselstallet har forsterket denne utviklinga. De fleste kommunene har ikke lenger mulighet til å opprettholde folketallet uten aktiv tilflytting.

Mens de aller fleste nordnorske kommuner opplever enten stagnasjon eller reduksjon i folketallet, opplever Tromsø, Alta og Bodø god vekst. Men tilflyttingen til disse byene kommer i stor grad fra fraflyttingskommuner i omlandet. Når lokalsamfunn avfolkes, mister vi nedarvet identitetsskapende kompetanse knyttet til næringsutøvelse som vil være vanskelig å gjenopprette hvis de først går tapt. De samiske samfunnene er spesielt sårbare.

SV vil forplikte seg til å bidra til et løft for vår nordligste landsdel som vil skape grunnlag for en varig befolkningsvekst og næringsutvikling som resulterer i mange nye arbeidsplasser og trivsel for innbyggerne. Behovet for en sterkere satsing på Nord-Norge er åpenbar. Utfordringene og mulighetene er enorme!

SVs visjon er at folketallet i Nord-Norge innen 2014 skal være økt til en halv million. 38 000 flere nordlendinger i løpet av et lite tiår krever at flyttestrømmen blir varig snudd. Målet er å skape 10 000 nye arbeidsplasser. Ungdom må gis muligheter til å etablere seg i landsdelen og det må legges til rette for at kvinner ønsker å bosette seg her. Dette vil kreve kompetansearbeidsplasser og gode kultur- og velferdstilbud. SVs Satsing i nord omfatter næringsutvikling, forskning, miljøpolitikk, sikkerhet, velferdstiltak og kultur. For å lykkes i å nå våre mål må vi få en radikal politisk kursendring. Det krever kort sagt at markedsstyringen erstattes av politisk styring.

I denne planen vil SV sette fokus på Nord-Norge gjennom disse fem hovedområdene:

- ◆ **En offensiv politikk for nordområdene**
- ◆ **Kunnskap og teknologi**
- ◆ **Fisk for framtida**

- ◆ **Reiseliv i verdens vakreste natur**
- ◆ **Den beste infrastrukturen**

For å gjøre Nord-Norge satsingen så spiss som mulig, vil det være en rekke viktige politikkområder som ikke tatt med i denne planen. Det mest iøynefallende er kommuneøkonomien. En storsatsing på gode lokalsamfunn er selvsagt helt umulig uten at kommuneøkonomien bedres betraktelig! Gode velferdstilbud og kultur er grunnsteinene i ethvert samfunn. Denne planen er imidlertid ikke et alternativ til det arbeidsprogrammet som landsmøtet har vedtatt, men et supplement. Derfor er de generelle satsingene som SV har forpliktet seg til utelatt i denne planen.

SV vil satse 10 milliarder ekstra over 10 år.

1. En offensiv politikk for nordområdene

Det er ikke mulig å se Nord-Norges framtid uavhengig av hvordan Norge kommer til å ivareta sine interesser i nordområdene. Norge rår over store havområder og naturressurser og hevder suverenitet over om lag 30 % av Europas samlede land- og sjøterritorium. I samarbeid med Russland forvalter Norge ekstremt store bestander av blant annet torsk og lodde i et av verdens mest produktive havområder. 25 % av verdens petroleumsressurser antas å ligge områdene i og rundt Barentshavet. USA, Kina og EU er blant stormaktene som har meldt sin interesse for nye muligheter for energileveranser. Denne situasjonen krever at Norge utvikler en helhetlig politikk som løfter dette området høyt opp på den politiske dagsorden.

Faren for at Norge skal marginaliseres i et stormaktspill om ressursene i nordområdene, vil forsterkes uten en offensiv utenrikspolitikk for regionen. Vi må hevde suverenitet på de områder vi rår over. Det forutsetter at norsk marine og kystvakt må ha tilstedeværelse, og at vi må drive næringsvirksomhet der vi viser at vi forvalter alle resurser på en bærekraftig og fremtidsretta måte. For SV er en satsing på livskraftige lokalsamfunn i Nord-Norge derfor også av strategisk stor betydning.

I denne sammenhengen er det viktig å videreføre satsingen på sivilt samfunn og folk-til-folk samarbeidet mot Russland. For at dette skal lykkes, vil det være avgjørende at det investeres i infrastruktur og legges til rette for utvikling av kompetansemiljøer i Nord-Norge innen miljø, næringsutvikling, forskning, ressursforvaltning, kulturformidling og handel.

Den 20 mil lange grensa mellom Finnmark og Russland er den landegrensa i verden hvor kontrasten mellom rikdom og fattigdom mellom nabolandene er størst. Norge er blant de land som vil bli sterkest påvirket dersom ikke flertallet i Russland opplever økonomisk vekst og demokratisering. Det er viktig at Norge utvikler samarbeidet med Russland. SV ønsker å utrede muligheter for en norsk russisk frihandelsavtale. Stabilitet og utvikling i regionen avhenger av positiv sosial og økonomisk utvikling på russisk side. Det er derfor et mål for SV at norsk nordområdepolitikk bidrar til å bekjempe fattigdom og sosial nød, og til å utvikle demokratiske strukturer og det sivile samfunn i Russland.

SV vil styrke de samiske utdanningsinstitusjoner i Nord og vil arbeide for at den samiske høgskolen i Kautokeino får status som høyere utdanningsinstitusjon for urfolk for barentsregionen. En utdanningsinstitusjon som ligger i hjertet av Sàpmi, med nærhet til de samiske miljøene, er viktig for å utvikle utdanningstilbud for verdens urfolk. Partikontoret fullmakt til å endre.

Den russiske delen av Barentsområdet sliter med store helseproblem. Smittsomme sykdommer som HIV/Aids og multiresistent tuberkulose sprer seg mens deler av helsevesenet er i forfall. Erfaringer fra internasjonalt helsesamarbeid som også Norge deltar i, viser at det gir resultater og bør være et område å satse videre på i større skala.

Hensynet til miljø og en bærekraftig forvaltning av levende ressursene i området må være overordnet hensynet til norsk petroleumsindustri. Statusrapporten for klimaet i Arktis påviser at temperaturen over store deler av Arktis kan øke med 5 grader innen 2080, noe som vil medføre at havisen vil være borte fra store deler av Barentshavet i 2050 med de konsekvenser det vil få for miljø, næringsutvikling, transportmønstre og konkurrerende stormaktsinteresser i området.

Økt aktivitet i Arktis vil medføre store belastninger på et sårbart økosystem. Barentshavet er på langt nær godt nok beskyttet mot oljeforurensing i dag, og det er behov for en betydelig opptrapping av oljevernberedskapen langs norskekysten og de havområdene Norge kontrollerer. En stadig økende oljetransport langs kysten av Nord-Norge krever økt satsing på oljevernberedskap. Tilstrekkelig slepebåtkapasitet er en svært viktig del av beredskapen. I tillegg trues økosystemet av store utslipp til luft og vann fra russisk side og enorme uløst problemer med hensyn til atomavfall og fare for ulykker knyttet til gamle atomreaktorer. Norge bør være en drivkraft i å utvikle Nordkalotten til en energiregion med satsing på miljøvennlig, fornybar energi.

En offensiv nordområdesatsing vil føre til økt aktivitet og sysselsetting i nord. For at samhandelen mellom våre land skal kunne videreutvikles og styrkes, er det behov for en utbedring av infrastrukturen.

Det finnes i dag et stort potensiale for produksjon av miljøvennlig kraft i Nord Norge. Det vil derfor være viktig med et bedre kraftnett mellom Nord-Norge og Russland for å tilrettelegge for eksport av miljøvennlig kraft østover. Videre vil det være viktig å tilby miljøvennlig norsk energiteknologi for på sikt å kunne erstatte Russlands avhengighet til atomkraft.

SV vil:

- Legge til rette for en mer offensiv næringspolitikk, bl.a. må investeringsfondet for Nord-Vest Russland styrkes og avkastningskravet endres.
- Det bør opprettes et eget miljøfond med lokal forvaltning.
- Økt oljevernberedskap og slepebåtkapasitet.
- En sterk og tilstedeværende kystvakt.
- I samarbeid med Russland, etablere et Barentshavforum etter Atlanterhavsmodellen, med målsetning om en økologisk bærekraftig forvaltning av Barentshavet.
- Vil ha en plan for utbygging av sentralnettet for kraft, spesielt fra Troms og Finnmark med forbindelse til Sverige, Finland og Russland. Dette for å på sikt å utvikle Barentsregionen som egen energiregion med satsing på miljøvennlig, fornybar energi.
- Inngå et samarbeid med Russland slik at Kola-kraftverket kan fases ut og at norsk kompetanse kan utnyttes til å bygge ut vindkraft og vannkraft på Kola.
- Etablere et eget Barentsinstitutt i nært samarbeid med FOU-miljøer i Nord Norge i tilknytning til Barentssekretariatet i Kirkenes. Styrke Barentssekretariatet.
- Døgnåpen grense mellom Norge og Russland med effektiv fortolling av varer og tjenester. Økt kapasitet og en mer liberal visumbehandling ved det norske konsulatet i Murmansk.
- Utbedring av veiforbindelsen mellom Kirkenes og Murmansk, utbygging av IT nett og utrede forlengelse av jernbanen fra Nikel til Kirkenes.
- Et senter for urfolksstudier lagt til Kautokeino.

2. Kunnskap og teknologi

Forskning og utdanning

Ny kunnskap og forskningsbasert innsikt er viktig for nærings- og samfunnsnivå i regionen. Innovasjon og nytenking som grunnlag for vekst og utvikling vil sjelden greie seg med

eksisterende kunnskap. Det gjelder på *alle* samfunnsområder – ikke minst på de naturgitte vekst- og miljøområde som er spesielt viktige i den nordnorske landsdelen

Utdanningsnivået i Nord-Norge er lavere enn i landet forøvrig. Det er stor sammenheng mellom utdanningsnivå og næringsgrunnlag og utdanningsnivå og vekst/stagnasjon. I Nord Norge er det nesten bare de kommunene som har høy vekst som har et utdanningsnivå på linje med landet for øvrig. Dette skyldes både at det er færre ungdommer fra distriktskommunene som tar høyere utdanning, men også at de som tar slik utdanning ikke kommer tilbake. Spesielt unge kvinner flytter til de store tettstedene og gjerne sørover. Hovedgrunnen til dette er at det ikke finnes relevante arbeidsplasser for dem, eller et næringsliv som etterspør kompetanse. Spesielt er det vanskelig å finne relevante arbeidsplasser for unge par hvor begge har høyere utdanning. Kompetanse og kompetansearbeidsplasser er helt sentralt for å kunne utvikle ethvert lokalsamfunn

Det er derfor et mål for SV å øke utdanningstilbudene i nord og øke forskningsinnsatsen betydelig. Men det er ikke tilstrekkelig å bare øke antall utdanningsplasser, en må også sørge for at de som skaffer seg utdanning kan ta den i bruk - i nord. Landsdelen må nyttiggjøre seg den kompetansen disse ungdommene har og legge til rette for at de kan bosette seg i distriktene og få jobb som er i samsvar med deres utdanning. Etablering av kompetansearbeidsplasser i alle kommuner vil være en viktig framtidsstrategi for Nord-Norge. Statlige arbeidsplasser er et viktig virkemiddel i denne sammenheng, og en må også tilrettelegge for kulturarbeidsplasser, flere stillinger innenfor helse og utdanning samt bidra til at flere unge kan etablere sin egen arbeidsplass.

SV vil:

- Etablere et helhetlig støtte-, nyskappings-, investerings- og tiltaksapparat for satsing på FoU og næringsetablering i Nord-Norge.
- Øke grunnfinansieringen til høyskoler og universitet i landsdelen for å kompensere bl.a. for avstandsuremer og gi mulighet til større desentralisering og lokal tilrettelegging. Øke samarbeidet mellom høyskolene i landsdelen.
- Videreutvikle og etablere nye utdanningstilbud som avspeiler lokale behov. Dette innebærer bl.a. nye tilbud innen reiseliv, energi, miljø, fiskeri og havforskning. Nye profesjonsutdanninger, bl.a. kunstakademi i Tromsø.
- Økt tilskudd til desentralisert utdanning i områder uten universitet og høyskole.
- Etablere eget såkornsfond i Tromsø i linje med de øvrige universitetsbyene.
- Opprette nasjonalt senter for genteknologi.
- Arktisk Matforsk bør etableres i Nord Norge med formål om økt bearbeiding av lokale råvarer tilpasset et internasjonalt marked.
- Videreutvikle Kvinneuniversitet Nord med oppgaver knyttet til etablering av kvinnelige arbeidsplasser.
- Økt satsing på entreprenørskap som fag og metode i skolen.

Teknologiske fyrtårn

Nord-Norge er spenningens landsdel, bokstavelig talt, med et stort overskudd av energi. Nordland er sammen med Hordaland de største kraftfylkene i landet. Nærhet til vannkraft og råvarer har skapt grunnlag for store industribedrifter og gode teknologimiljøer i landsdelen. SV vil ha en storsatsing på ny fornybar energi og nye miljøteknologier. Vindkraftteknologi er Danmarks nest største eksportprodukt. Nord-Norge har mer vind enn Danmark. Mer enn halvparten av alle vindkraftpotensiale prosjekter er i Nord-Norge, de fleste i Finnmark.

Overføringskapasitet er ei hovedutfordring i forhold til utbygging av vindkraft. Disse flaskehalsene må løses. Nord-Norge har også stort potensial innenfor tidevannskraft, bioenergi, og utnyttelse av kraft og spillvarme i prosessindustrien.

Prosessindustrien i nord eksporterte for 10 milliarder kr i 2004. Flere av bedriftene fungerer som næringsmessige lokomotiver som satser på gjenvinning av energi og materialer, spillvarme og nye miljøteknologier. SVs mål er å videreutvikle disse kompetansemiljøene slik at bedriftene blir blant de ledende i sine bransjer innenfor utvikling av kompetanse og nye miljøteknologier. SV går mot økt petroleumsvirksomhet i nord og jobber for etablering av petroleumsfrie soner.

Snøhvit og anlegget på Melkøya først er bygd, vil SV få til best mulig utnyttelse av infrastruktur, inntekter og kompetanse slik at det blir ringvirkninger for landsdelen. Dette gjelder også bygging av det første gasskraftverket i sitt slag som renser klimagasser. Samtidig er det et faktum at det allerede jobber flere nordlendinger med solcelleproduksjon enn de 160 som får jobb i driften av Snøhvit. Det startet i Glomfjord og fortsatte i Narvik som har Nordens eneste solcellefabrikk. SV vil satse på å bygge ut ny fornybar energi i landsdelen og satse på teknologiutvikling innenfor energi og miljø.

SV har i 2005 fått til en avtale med Regjeringen om statlig bidrag på 30 mill kr til Fundia i Mo i Rana slik at bedriften blir det første stålverk i verden som renser kvikksølv. På denne måten fjernes også det største utslippet av denne miljøgiften i Norge. Mye av dette faller ned i sårbart arktisk miljø. Gjennom satsing på forskning og utvikling skal gamle industrielle lokomotiver bli teknologiske høyhastighetstog. Miljøforsprang skal være et konkurransefortrinn, men det behøves statlige virkemidler i verktøykista for å få fart på utviklinga.

Nordnorsk næringsliv består av mange svært små bedrifter. Dette gir spesielle utfordringer knyttet til tilgang på kompetanse, markedsføring og råvaretilgang. I tillegg kommer avstanden til markedet. Verkstedindustrien som er viktig for sysselsetting og verdiskapning i Nord-Norge sliter i motgang. En felles utfordring for disse næringsmiljøene er behovet for kobling og samarbeid mellom kunnskapsmiljøer, bedrifter og kapital, innovasjonssystemer og gode læringsmiljøer. Nettverk mellom bedrifter gir også større muligheter for bedrifter til å gå sammen om å ta større anbud.

SV vil:

- Arbeide for å gjeninnføre differensiert arbeidsgiveravgift.
- Gjøre fornybar energi og miljøteknologi til et hovedområde i innovasjonspolitikken – og utvikle nye teknologier og prosesser som forbedrer miljøet
- Få til en kraftig satsing på NT-programmet nyskaping og teknologi i Nord-Norge og gjøre det til et langsiktig virkemiddel for nyskaping og teknologiutvikling i landsdelen.
- Styrke kompetansen innen miljøteknologi og energi i Nord Norge ved å utvikle Høgskolemiljøet, Norut Teknologi og ingeniørmiljøet i Narvik som ”Center of expertise” og etablere et Arktisk Læringscenter for Energi (ALE) i ved den videregående skolen i Hammerfest.
- Bidra til å videreutvikle og realisere Hammerfest Energis planer for bygging av et CO2 fritt gasskraftverk.

- Skape et nytt industrikraftregime som distribuerer langsiktig kraft på vilkår som holder mål internasjonalt, og koble det til en satsing på effektiv energibruk, energigjenvinning og miljøteknologi i bedriftene.
- Utvikle og styrke romfartsteknologien og atmosfæreforskningen i nord .
- Styrke telemedisin som fagretning og teknologisk satsingsområde for UNN og universitetet i Tromsø
- Styrke satsingen innen Marin Bioteknologi koplet til gode og fornuftige anvendelser.

3 Fisk for framtida

SVs mål er å utnytte ressursene i havet enda mer til fordel for verdiskapning, bosetning, arbeidsplasser og levende lokalsamfunn. Arbeidsledigheta i fiskeriavhengige samfunn har vært langt over landsgjennomsnittet i flere år. 8 av 10 kommuner med mest fraflytting i landet er kystkommuner i nord.

En større del av ressursene må foredles i samfunnene langs kysten vår. Satsing på innovasjon og kvalitetsutvikling kan bidra til høyere verdiskapning også i fiskerinæringa.

Norge eksporterer fiskeprodukter til en verdi av nesten 30 milliarder norske kroner i året. Fiskerinæringa er avgjørende for arbeidsplasser og bosetning langs kysten. Utnytting av potensialet i fiskerinæringa forutsetter større samarbeid og samordning mellom alle leddene i verdikjeden, økt satsing på forskning, utvikling og de ansattes kompetanse. Målet er å utvikle foredling av ferskt råstoff av beste kvalitet – i landsdelen.

SV vil ha en fiskereid fiskeflåte med både havgående og kystnære fartøy, som kan bidra til bosetting og økt verdiskapning på land. Den havgående flåten har sin berettigelse i at den kan bidra til stabil råstofftilgang for produksjonsbedrifter på land. SV mener derfor at fabrikktrålflåten som i mindre grad bidrar til dette, skal utfases over en tiårsperiode og ressursene overføres til kystflåten. En bør også legge til rette for at mest mulig råstoff blir frakta fersk til land for foredling, ved å redusere antall frysetralere. SV vil i stedet prioritere den konvensjonelle kystflåten fordi den fanger større fisk og har mindre innslag av småfisk, bruker mindre drivstoff og skaper flere årsverk per fiskeenhet.

Problemet i fiskeflåten er ikke først og fremst for mange fiskefartøy, men at kapitalinnsatsen er for stor i forhold til hva ressursen kan forrente. Norske fiskerettigheter er verdt over 50 milliarder kroner – bare Hydro og Statoil kan måle seg med slike verdier. Kjøp og salg av fiskekvoter fører til at fiskeria blir mindre lønnsomme. Kapitalbehovet øker, grunnrenta blir tatt ut av næringa og i større grad overført finansinstitusjonene, og det blir vanskelig for de som vil inn i næringa å få finansiert både kvote, båt og bruk. SV vil komme omsetningen av fiskerettigheter til livs. Et nytt reguleringssystem må sikre at fellesskapets eiendom ikke blir privatisert eller kapitalisert. Ulike modeller må vurderes for å sikre at ikke den som har investert i rettigheter, blir stående uten sikkerhet.

De siste åra har en sett ei storstilt strukturering også av produksjonsbedriftene på land. Små og mellomstore bedrifter er mest fleksible og har best lønnsomhet. For store kapitalinvesteringer og for høyt råstoffbehov gjøre bedriftene sårbare for naturlige svingninger i råstofftilgangen og for svingninger i markedet.

SV har foreslått etablering av et eget verdiskapningsprogram for fiskerinæringa. Fokus på kvalitet, utnyttning av bi- og bioprodukt, utforskning av nisjeprodukter, utvikling av

innlandsmarkedet, design, markedsføring og forbedret logistikk er vesentlige framtidsstrategier for fiskerinæringa. På samme måte som verdiskapingsprogrammet for landbruket kan utvikling av spesialiserte matvarer av høy kvalitet basert på norske mattradisjoner og lokale/regionale matspesialiteter, være en riktig hovedinnfallsvinkel i et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa.

Oppdrettsnæringa bidrar i dag til en vesentlig andel av den norske fiskerieksperten. Handelskonfliktene med andre land skaper utrygghet for næringa og må få ei langsiktig løsning. Den lokale forankringa til denne næringa må styrkes ved å legge til rette for spredt og variert eierskap, og eventuelle nye konsesjoner må tildeles ved søkerkonkurranse. Fri omsetning og pantsetting av konsesjoner vil bidra til å øke kapitalbehovet i næringa. De miljømessige utfordringene, som rømming og forproblematikk må løses ved større innsats både fra næringa sjøl og fra fellesskapets side.

SV vil:

- Etablere et verdiskapningsprogram for fiskerinæringa og satse på marin forskning og utvikling.
- Overføre en større andel av kvotene til den kystnære flåten.
- Innføre en forsøksordning med regional forvaltning av fiskekvoter i Finnmark.
- Etablere rekrutteringskvoter til ungdom.
- Ha fritt fiske på kongekrabben med mål om å holde bestanden så lav som mulig.
- Styrke føringstilskuddet fra fiskemottak til foredlingsanlegg og gjeninnføre lineegningstilskuddet.
- Bidra til å øke lønnsomheten i næringa ved å stimulere til større satsing på leveranse og produksjon av fersk råstoff.
- Tilrettelegge for økt eksport av norsk ferskfisk til store markeder som Russland og Asia.
- Arbeide for å spre tilbudet av råstoff til fiskeindustrien gjennom hele året for å sikre helårs arbeidsplasser.
- Fjerne den statlige konsesjonsavgifta for oppdrettskonsesjoner og erstatte den med arealavgift som tilfaller kommunene. Gjeninnføre forkvotene.
- Gå mot fri omsetning av oppdrettskonsesjoner.

4 Reiseliv i verdens vakreste natur

SV vil ha en storsatsing på Nord-Norge som reisemål og vil investere i:

- A. Markedsføring.
- B. Produktutvikling.
- C. Utdanning og kompetanseheving.

Reiselivsnæringen er arbeidsintensiv, distriktsvennlig, har et internasjonalt tilsnitt, appellerer til ungdom og en stor arbeidsplass for kvinner. Reiseliv bringer kjøpekraft til området da produktet må nytes på stedet, og setter miljø på dagsorden. Reiseliv forutsetter bosetning i distriktene og setter fokus på kulturlandskapet. Reiseliv gir et bedre servicetilbud for lokalbefolkningen og gir merverdi til andre næringer.

Reiselivsnæringa har vokst sterkt i våre nordligste fylker. Over 20.000 mennesker lever av reiselivsnæringene i nord som omsatte for 8,5 mrd kr i 2004. Reiselivsnæringa bidrar spesielt til varierte kvinnearbeidsplasser i distriktskommunene.

De norske fjordene er kåret til de vakreste i verden. The Observer har kåret Lofoten til verdens vakreste øygruppe. Stetind er Norges nasjonalfjell, Målselvfossen er nasjonalfossen, og Vefsna, Altaelva og Tana er de siste store lakse elvene. En videreføring av ”Nasjonale laksefjorder og laksevasdrag” er derfor viktige faktorer for at de siste store laksevasdragene ikke mister sin attraksjon.

Hurtigruta i et samspill med attraksjoner på land trekker mange turister til Nord Norge. Nordnorsk verdensarv, som Vegaøyene og helleristningene i Alta, kan i langt større grad utnyttes i reiselivssammenheng. Det samme gjelder nordnorske tusenårssteder. Nyere kulturprodukt, som Skulpturlandskap Nordland, kan utnyttes i enda større grad. Historien rundt hekseprosessene i Vardø har et stort potensiale.

”Fisketurisme” kombinert med nord-norske mattradisjoner er et nytt og spennende reiselivsprodukt som bl.a bør videreutvikles og markedsføres bedre. De mange fiskefestivalene i Nord Norge er et godt eksempel på en økende popularitet av produktet.

En målrettet og samordnet markedsføring av Nord-Norge som et helårig reisemål er en forutsetning for å skape fart i denne næringen. For SV er det avgjørende av at de mange små og store utøverne selv får hånd om mest mulig av verdiskapingen. At verdiene høstes og utviklingen styres lokalt

Landbruk og bygdeturisme

Levende bygder og småsamfunn og et velholdt kulturlandskap er helt avgjørende for reiselivet. For mange distriktskommuner er landbruket en hovednæring. SV mener produksjonsstøtten må vris slik at den blir uavhengig av mengde og slik at det gis større muligheter til å kombinere landbruk og reiseliv.

Særlig er dette viktig i områder med små kombinasjonsbruk. Nordnorske mattradisjoner fra både kyst og innland er et viktig bidrag for videreutvikling av reiselivsprodukter i kombinasjon med bl.a fisketurisme.

Matproduksjon er en tradisjonell men framtidsretta utviklingsstrategi. Det er et stort potensiale i samspill mellom landbruk og reiselivsnæring som ikke er utnyttet i dag. Lokale mattradisjoner og spesialiteter, kortreist mat, kan med fordel brukes mer aktivt i møte med både nasjonale og utenlandske turister.

SV vil:

- Ha en storsatsing på markedsføring og utvikling av Nord-Norge som reisemål.
- Stimulere og tilrettelegge for økt helårs/vinterturisme.
- Støtte etableringen av en regional organisering av reiselivssatsingen i et samarbeid mellom reiselivsnæringene og myndigheter regionalt og lokalt.
- Utvikle en nasjonal plan for økoturisme og satsing på sentra for nasjonalparkene som ressurser for reiselivsnæringene og for forskning og bærekraftig næringsutvikling. Etablerere nasjonalparksenter i de store nasjonalparkene.
- Videreutvikle utdanningstilbudene i Alta og Harstad
- Ta initiativ til en landsdelsplan for gjennomgående tilrettelegging, info og merking av turistveier, turløyper, vandrerruter og attraksjoner i natur og kultur.
- SV primære mål er fri fiske på kongekrabbe, som et delmål ønsker vi å øke kvotene til turistfiske slik at dette kan bli et reelt tilbud turistnæringen kan promotere Finnmark på.

Et nord norsk kulturløft.

Kulturen har alltid spilt en viktig rolle i nordlendingens liv. Deltakelse i kulturaktiviteter bidrar til samhørighet og fellesskap på tvers av generasjoner og miljøer. Kultur gir viktige arbeidsplasser. For reiselivet i nord er kombinasjonen av storslått natur og unike kulturoplevelser et konkurransefortrinn.

Kulturtilbud er av de viktigste tiltakene en kan sette i gang for at ungdom og kvinner skal bosette seg i distriktene. Tiltak som den kulturelle skolesekken er spesielt viktig som identitetsskaper i små lokalsamfunn. Alle de lokale kulturfestivalene som arrangeres over hele Nord-Norge er helt sentrale for å utløse kreativitet, dugnadsånd og felles identitet, og for å forene profesjonelle kunstnere og amatører.

Muligheten for utvikling av nye kulturarbeidsplasser er på langt nær utnyttet, selv om enkelte kommuner, for eksempel i Lofoten og Finnmark har basert lokalsamfunnsutvikling på etablering av slike. Innenfor samisk områder er kultur og kulturarbeidsplasser helt sentralt.

SV vil:

- Øke stimulerings tiltakene til lokale og regionale kulturfestivaler i Nord Norge og bidra til felles markedsføring av disse. .
- Følge opp Finnmarks plan for etablering av ”500 kultur som næring”.
- Legge til rette for idrett og friluftsliv i kombinasjon med reiseliv, som merking av løyper, støtte til Turistforeningens hyttebygging.
- Satse på produktutvikling spesielt i forhold til vinterturisme.
- Bidra til at Nord-Norge får sin forholdsmessige andel av profesjonelle kunst- og kulturtilbud.
- Satse på festspillene i Nord-Norge.
- Styrke de tre regionteatrene lokalisert i Rana, Tromsø og Kautokeino.
- Etablere støtteordninger som bidrar til at kunstnere å etablerer seg i Nord Norge.
- Støtte regionale filmsentre i Nord-Norge.
- Videreutvikle tiltak innenfor den kulturelle skolesekken.
- Videreutvikle Riddu Riddu festivalen til å bli en nasjonal festival
- Støtte utviklingen av et dokumentasjonssenter for verdensarven i Vegaøyene.
- utvikle duodji til en levedyktig samisk næring.
- støtte samiske kulturtiltak og institusjoner som formidler samisk kunst og kultur.

5 Den beste infrastrukturen

Offentlige virkemidler.

Nord-Norge har ressursene. Samtidig som næringslivet i landsdelen er en integrert del av den globaliserte økonomien, har Nord-Norge en høyere andel offentlig sysselsetting enn andre deler av landet. Offentlige tjenester står for 43 % av alle arbeidsplasser i Nord-Norge mot 34 % på landsbasis. Utviklinga i Nord-Norge er derfor sårbart både for globale konjunkturer og statlig politikk.

Staten har gått foran i sentralisering av arbeidsplasser i Norge. Distriktene mista på 1990-tallet 8 % av sine statlige arbeidsplasser, mens landsdelsentra økte med 7 %, og Osloregionen økte med 15 %. Erfaringene med å etablere nasjonale virksomheter basert på moderne teknologi og høy kompetanse i Nord-Norge er svært gode.

Statlige bevilgninger til regional utvikling er nødvendige og må økes. Men skal utvikling skje i Nord-Norge, må regioner og kommuner i landsdelen få muskler til å løfte blikket å se fram mot 2014 - og enda litt lenger. SV vil gi kommunene økonomisk handlefrihet til å drive lokalsamfunnsutvikling. Offentlige tjenester betyr aller mest i små samfunn.

SV vil:

- Etablere flere statlige arbeidsplasser i nord som styrker næringslivet eller andre forskningsmiljøer. Nye statlige arbeidsplasser som hovedregel lokaliseres andre steder enn i det sentrale østlandsområdet.
- Være garantisten for støtte til drift av nærbutikker.
- Ta initiativ til å etablere en egen småsamfunnspolitikk, småsamfunn skal bli et konkurransefortrinn i Norge.

Transport og kommunikasjon

Samferdselssektoren er viktig for å skape bedre vilkår for verdiskapning, sysselsetting og bosetting i Nord-Norge. SV vil satse på en aktiv samferdselspolitikk for å redusere avstandsulemper, og for å legge til rette for at lokalsamfunn i hele landsdelen kan utvikles.

Store deler av veinettet er preget av dårlig standard, flaskehals og aksellastavgrensninger. Rasfaren er stor langs mange veier, noe som skaper stor utrygghet i mange lokalsamfunn.

I tråd med prioriteringene i Nasjonal Transportplan vil SV:

- Bygge ut bredbånd i hele landsdelen. Ambisjonen må være at alle lokalsamfunn, bedrifter, og privatpersoner i Norge kan delta på en effektiv måte.
- Ha en betydelig økning i rammene til bedring av farleder, molobygging og utbygging av fiskerihavner.
- Arbeide for å redusere priser på kortbanenettet der det ikke finnes andre fullgode transporttilbud. Kortbanenettet er en svært viktig del av infrastrukturen i Nord Norge.
- Utrede mulighetene til å bygge en jernbaneforbindelse mellom Narvik og Tromsø og en forlengelse av forbindelsen mellom Kirkenes og Nikel.
- Prioritere opprusting av veinettet, og gjøre veiene tryggere, blant annet gjennom mer penger til rassikring, vinteråpne veier og flere gang- og sykkelveier. En rekke fergestrekninger har for dårlig tilbud.
- Gjøre fergetilbudet i landsdelen bedre gjennom flere avganger og lavere billettpriser.

